JORH
Journal of Religions & Health
J Religions & Health, 2024; 4(1): ----. Doi: 10.32592/joorh.4.1.---
https://aijrh.umsha.ac.ir/

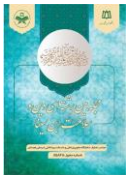

Original Article

Survey of the Quality of Life and its Relationship with the Fear of COVID-19 among the Students of Qazvin University of Medical Sciences, Iran

Keyvan Shahidi[1], Davood Bakhshayi[2], Kazem Hosseinzadeh[3*]

1. Student Research Committee, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran
2. Islamic Education Department of Islamic Studies, School of Medicine, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran
3. Department of Nursing, Zeynab School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Article history:
Received: 09 May 2024
Revised: 09 June2024
Accepted: 15 August 2024
ePublished: 22 August 2024

***Corresponding author:** Kazem Hosseinzadeh, Department of Nursing, Zeynab School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Email:
kazemhosseinzadeh@gmail.com

Abstract

Background and Objective: The quality of life (QOL) and fear of disease mutually influence one another. The QOL refers to individuals' perceived well-being in their daily lives and is affected by various factors. Conversely, fear of disease and infection is also regarded as a behavioral indicator that impacts health. The survey of the QOL and fear of COVID-19 in medical students who directly faced this phenomenon during the COVID-19 pandemic is considerably important. The changes in the QOL can affect their clinical role and professional activity.

Materials and Methods: The present research follows a descriptive-analytical approach conducted on 250 medical students through a multi-stage random sampling method. The demographic information, the fear of COVID-19, and the 36-item short form survey (SF-36) QOL questionnaires were employed to collect data, and all data were analyzed using the SPSS (version 24.0) software.

Results: The majority of students (136 people, 54.4%) were female. The mean and standard deviation (SD) of the fear of COVID-19 research units was 13.8±2.36. In addition, the mean and SD of the QOL of the research units was 52.86±4.21. The general health had the highest score with a mean and SD of 74.19±12.70. The Pearson correlation test showed a significant relationship between the fear of COVID-19 and the QOL. The mean and standard deviation of the fear of COVID-19 and the QOL among the research units, categorized by educational level, exhibited a significant difference ($P \leq 0.05$).

Conclusion: The present study indicated that the fear of COVID-19 caused a significant decrease in the vitality of medical students and affected their QOL. Further research is recommended to comprehensively explore the relationship between fear of COVID-19 and QOL among students.

Keywords: Fear of COVID-19, Medical sciences, Pandemic, Quality of life (QOL), Students

Please cite this article as follows: Shahidi K, Bakhshayi D, Hosseinzadeh K. Survey of the Quality of Life and its Relationship with the Fear of COVID-19 among the Students of Qazvin University of Medical Sciences, Iran. J Religions & Health. 2024; 4(1): ---. DOI: 10.32592/jorh.4.1.---

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

Copyright © 2023 Journal of Religions and Health. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite

JOHE
مجله بین رشته ای دین و سلامت ابن سینا
دوره ۴، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۴۰۳، صفحات
https://aijrh.umsha.ac.ir/
UMSHA Press

مقاله پژوهشی

بررسی کیفیت زندگی در دانشجویان و ارتباط آن با ترس از کووید – ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی قزوین

کیوان شهیدی[۱]، داوود بخشایی[۲]، کاظم حسین‌زاده[۳]*

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران
۲. گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران
۳. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی حضرت زینب (س)، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰
تاریخ ویرایش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۲۵
تاریخ انتشار مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۰۱

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

* **نویسنده مسئول:** کاظم حسین زاده، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی حضرت زینب (س)، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

ایمیل:
kazemhosseinzadeh@gmail.com

چکیده

کیفیت زندگی و ترس از بیماری و ابتلا بر هم اثر دارند. کیفیت زندگی به معنای رفاه درک‌شده افراد در زندگی روزمره است و تحت تاثیر عوامل مختلف قرار دارد. ترس از بیماری و ابتلا نیز یک شاخص رفتاری موثر بر سلامت در نظر گرفته می‌شود. رفتارهای افراد در مواجهه با ترس از بیماری بر کیفیت زندگی آن‌ها ممکن است اثرگذار باشد. بررسی تغییرات کیفیت زندگی و میزان ترس از کووید - ۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی که به طور مستقیم طی پاندمی کووید - ۱۹ با این پدیده مواجه بوده‌اند، بسیار اهمیت دارد. تغییرات کیفیت زندگی می‌تواند بر عملکرد نقش بالینی آنان تاثیرگذار باشد، و فعالیت حرفه‌ای آن‌ها را تحت الشعاع قرار دهد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی - تحلیلی است که به صورت مقطعی انجام شده است. ۲۵۰ دانشجو با روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای تصادفی وارد مطالعه شده‌اند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از ابزار پرسش‌نامه‌های اطلاعات دموگرافیک، پرسش‌نامه استاندارد ترس از کووید - ۱۹ و پرسش‌نامه استاندارد کیفیت زندگی SF-36 استفاده شد. همه داده‌ها پس از کدبندی با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ تجزیه‌وتحلیل شده است.

یافته‌ها: از نظر جنسیت، بیشتر واحدهای پژوهشی (۱۳۶ نفر، ۵۴/۴٪) مونث بوده‌اند. میانگین و انحراف معیار ترس از کووید - ۱۹ واحدهای پژوهشی ۲/۳۶ ± ۱۳/۸ بوده است. میانگین و انحراف معیار کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی ۴/۲۱ ± ۵۲/۸۶ به دست آمده است. بعد سلامت عمومی با میانگین و انحراف معیار ۱۲/۷۰ ± ۷۴/۱۹ بالاترین امتیاز را داشت. آزمون همبستگی پیرسون بین ترس از کووید - ۱۹ و بعد نشاط کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی ارتباط معناداری را نشان داده است. میانگین و انحراف معیار ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی بر اساس مقطع تحصیلی آنان تفاوت معناداری داشته است ($p \leq ۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری: پژوهش پیش رو نشان داده است که ترس از کووید - ۱۹ سبب کاهش معنادار در میزان نشاط دانشجویان علوم پزشکی شده و کیفیت زندگی آن‌ها را تحت‌تاثیر قرار داده است. مطالعه بیشتر به منظور بررسی عمیق‌تر موضوع ترس از کووید - ۱۹ و بررسی اثر آن بر کیفیت زندگی در دانشجویان علوم پزشکی پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، ترس از کووید - ۱۹، پاندمی، علوم پزشکی، دانشجو

استناد: شهیدی، کیوان؛ بخشایی، داوود، حسین زاده، کاظم. بررسی کیفیت زندگی در دانشجویان و ارتباط آن با ترس از کووید - ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی قزوین. مجله بین رشته ای دین و سلامت ابن سینا، بهار و تابستان ۱۴۰۳؛۴(۱): ----

مقدمه

سلامتی بی‌تردید مهم‌ترین جنبه زندگی است و شرطی ضروری برای ایفای نقش‌های اجتماعی است و انسان‌ها در صورتی می‌توانند فعالیت کامل داشته باشند که هم خود را سالم احساس کنند و هم جامعه آن‌ها را سالم بداند. بر طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت، سلامتی حالت رفاه کامل روانی، جسمی، اجتماعی و معنوی است و فقط نبود بیماری یا نقص عضو نیست [۱،۲]. در واقع سلامتی

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

موضوعی چند بعدی است که ابعاد آن، جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است. ابعاد مختلف سلامتی یا بیماری بر یکدیگر اثر کرده و تحت‌تاثیر یکدیگر قرار دارند. از این رو، اقدامات انجام‌شده برای ارتقای سلامتی باید به تمام جوانب سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی توجه داشته باشد. بیماری نقطه مقابل سلامتی است و با توجه به تعریف سلامتی، بیماری هر گونه انحراف از سلامت کامل جسمی یا روانی است که می‌تواند به صورت آشکار یا پنهان باشد [۲-۴]. در عرف جامعه، بیماری به حالت ناخوشایندی گفته می‌شود که انسان از درد، اختلال در کار اندام‌ها، به هم خوردن وضعیت طبیعی بدن، ضعیف شدن اعضای بدن، اضطراب و افسردگی رنج می‌برد. ژنتیک، سن، جنسیت، سبک زندگی، ویژگی‌های شخصیتی، عوامل اجتماعی و روانشناختی از مولفه‌های موثر بر سلامت و بیماری هستند [۵،۶].

کیفیت زندگی در زمینه‌های مختلف تحقیقاتی از جمله روانشناسی، توسعه بین‌المللی، اقتصاد و مراقبت‌های بهداشتی مورد بحث قرار می‌گیرد. این اصطلاح بسته به زمینه‌ای که در آن استفاده می‌شود، می‌تواند به سازه‌های مختلفی اشاره داشته باشد. به همین دلیل و احتمالا ناامیدکننده، هیچ تعریف واحد و مورد توافق گسترده‌ای از کیفیت زندگی وجود ندارد [۷]. کیفیت زندگی «ادراک یک فرد از موقعیت خود در زندگی در چارچوب فرهنگ و نظام ارزشی که در آن زندگی می‌کند و در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها و نگرانی‌هایش» تعریف می‌شود. به دلیل نفوذ سازمان جهانی بهداشت در سطح بین‌المللی، تعریف این سازمان از سطح زندگی قابل توجه و تامل است [۲، ۶]. یک برداشت مهم از این تعریف این است که کیفیت زندگی معیاری ذهنی برای بهزیستی فرد است.

ترس یکی از اولین احساسات انسان است که منشأ آن را باید سیستم عصبی مغز دانست. این واکنش هیجانی مانند غریزه از هنگام تولد همراه ما بوده و به شکل پاسخی در برابر موقعیت خطر یا ناامن بروز پیدا می‌کند. ترس پاسخی حیاتی به خطرات جسمی و عاطفی است که در طول تکامل انسان، به ویژه در دوران باستان که مردان و زنان مرتبا با موقعیت‌های مرگ یا زندگی مواجه می‌شدند، بسیار مهم بوده است [۸،۹]. بر اساس تحقیقات روانشناسی، ترس یک احساس اولیه است که شامل پاسخ بیوشیمیایی و یک واکنش هیجانی فردی خواهد بود. این احساس ما را از وجود خطر، تهدید یا آسیب خواه این خطر جسمی باشد یا روانی آگاه می‌کند. گاهی اوقات ترس‌ها ناشی از تهدیدهای واقعی هستند، اما می‌توانند از خطرهایی که تصور می‌کنیم نیز سرچشمه بگیرند. در حالی که این احساس واکنشی طبیعی به برخی موقعیت‌ها خواهد بود، اما می‌تواند در صورت شدید یا نامتناسب بودن با تهدید واقعی منجر به پریشانی و اختلال شود [۱۰-۱۲]. این احساس مانند سایر احساسات متناسب با موقعیت و ظرفیت شخص به صورت خفیف، متوسط و شدید بروز پیدا می‌کند. برخی افراد آن را کوتاه‌مدت و برخی بسیار طولانی تجربه خواهند کرد. روانشناسان اغلب ترس‌ها را به استرس، اضطراب یا احساس تنفر نسبت می‌دهند. مثلا فردی که از مار می‌ترسد، به دلیل احساس تنفر بسیار زیاد از این وضعیت ترس را تجربه می‌کند [۱۳].

پاندمی بیماری کووید - ۱۹ اختلال قابل‌توجهی در ارائه خدمات پیشگیری و مدیریت بیماری‌های غیرواگیر در بسیاری از کشورها ایجاد کرده است و بیم آن است که این اختلال، بروز عوارض این بیماری‌ها را در طولانی‌مدت در پی داشته باشد. بیماری کووید - ۱۹ بر همه ابعاد سلامت جسمی، اجتماعی، اقتصادی، روانی و عاطفی و نیز سبک زندگی تاثیرگذار بوده است [۴، ۱۴-۱۷]. مرگ‌ومیر و ناتوانی حاصل از بیماری [۱۸،۱۹]، هراس از فعالیت‌های اجتماعی و کسب‌وکار [۳، ۲۰]، کاهش و قطع روابط بین‌فردی [۲۱]، ناامیدی و ترس از مرگ ناشی از ابتلا به بیماری [۱۰-۱۲، ۲۰] سبب شد تا تغییرات مخربی در سبک زندگی مرسوم جوامع ایجاد شود. در مواجهه با پاندمی کووید - ۱۹ دانشجویان مقاطع و رشته‌های مختلف علوم پزشکی نقش گسترده و فعالی داشتند. با وجود اینکه بسیاری از مشاغل غیر پزشکی بر اساس شیوه‌نامه‌های بهداشت و درمان موظف به منع فعالیت طی دوره پاندمی کرونا بوده‌اند، گروه‌های علوم پزشکی در جایگاه نخستین سد دفاع و مبارزه با کووید - ۱۹ به درمان بیماران، آموزش پیشگیری از ابتلا به بیماری همت گماشته‌اند. در این میان، دانشجویان علوم پزشکی نیز نقش‌آفرین بوده و ضمن حضور در کلاس‌های تئوری، در برنامه‌های کارآموزی و کارورزی بالینی، اینترن‌شیپ، و رزیدنتی در بخش‌های مختلف بیمارستان‌های کشور فعالیت می‌کرده‌اند. ناگفته نماند که فقط در یک دوره محدود و کوتاه برخی از برنامه‌های آموزشی به طور موقت لغو و یا صرفا به صورت مجازی برگزار شد.

در دوره پاندمی کرونا کیفیت زندگی و ترس از کووید - ۱۹ در گروه‌های مختلف جمعیتی بررسی شده و نشان داده شده است که با شیوع پاندمی کووید - ۱۹، میزان ترس از کووید - ۱۹ افزایش و برعکس کیفیت زندگی کاهش یافته است [۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۷].

کیفیت زندگی «درک افراد از موقعیت خود در زندگی در متن فرهنگ و سیستم‌های ارزشی که در آن زندگی می‌کنند و در رابطه با اهداف، انتظارات، استانداردها و نگرانی‌های خود آن‌ها تعریف می شود» [۷]. بیشتر دانشمندان معتقدند که کیفیت زندگی در دو حوزه که عبارتند از: الف) سلامت جسمی و ب) سلامت ذهنی دسته‌بندی می‌شود و برای آن ۸ بعد که عبارتند از: الف) عملکرد فیزیکی؛ ب) محدودیت نقش / جسمی؛ ج) درد بدنی؛ د) سلامت عمومی؛ ه) نشاط؛ و) عملکرد اجتماعی؛ ز) محدودیت نقش / عاطفی و ط) سلامت روانی در نظر می‌گیرند. پژوهشگران در اندازه‌گیری کیفیت زندگی از ابزارهای مختلف پرسش‌نامه‌ای استفاده می‌کنند که شامل تمام این حوزه‌ها و ابعاد می‌شود [۲۲].

بررسی ترس از کووید - ۱۹ نیز با ابزارهای مختلفی سنجیده می‌شود. همه این ابزارها همزمان با گسترش جهانی کووید - ۱۹ ساخته و استفاده شده‌اند. ترس از کووید - ۱۹ شامل مفهوم کلی

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

ترس با تاکید بر بیماری کووید - ۱۹ است. بر طبق نظر روانشناسان منشأ ترس می‌تواند ناشناخته باشد، اما تظاهرات و علایم شناخته‌شده بالینی به همراه دارد [۱۳, ۲۰].

بررسی تغییرات کیفیت زندگی و میزان ترس از کووید - ۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی که به طور مستقیم طی پاندمی کووید - ۱۹ با این پدیده مواجه بوده‌اند، بسیار اهمیت دارد. تغییرات کیفیت زندگی می‌تواند بر عملکرد نقش بالینی آنان تاثیرگذار باشد و فعالیت حرفه‌ای آن‌ها را تحت الشعاع قرار دهد؛ بنابراین، هدف پژوهش حاضر پاسخ به سوالات زیر است:

الف) پاندمی کووید - ۱۹ چه تاثیری بر کیفیت زندگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی داشته است؟

ب) چه ارتباطی بین کیفیت زندگی در دانشجویان و میزان ترس آن‌ها از کووید - ۱۹ وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

به منظور ارائه یک چارچوب ذهنی درباره ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی برخی مطالعات مرتبط در اینجا مرور می‌شود. توساتو و همکاران [۴] ضمن انجام مطالعه‌ای با موضوع تغییرات سبک زندگی و ترس از کووید – ۱۹، در افراد بزرگسال نشان داده‌اند که پاندمی کووید - ۱۹ باعث تغییرات مهمی در سبک زندگی مردم شده است. فاصله‌گذاری اجتماعی، کاهش مراودات خانوادگی، ترس از ابتلا و مرگ ناشی از بیماری، کاهش فعالیت‌های سبک زندگی جهانی شامل فعالیت بدنی و ارتباط‌های بین فردی از پیامدهای مهم کووید - ۱۹ بوده که بر سبک زندگی مردم تاثیرگذار بوده‌اند. در مطالعه سبحانی و همکاران [۲۲] که در سال ۲۰۲۴ انجام شده میزان ترس و اضطراب و ارتباط آن با کیفیت زندگی بررسی شده است. مطالعه آنان نشان داد که پاندمی کووید - ۱۹ باعث افزایش اضطراب در جامعه مورد مطالعه شده و در نتیجه نمره کیفیت زندگی و مولفه‌های آن را کاهش داده است. در مطالعه دیگری که به منظور بررسی سبک زندگی دانشجویان و تغییرات آن طی پاندمی کووید - ۱۹ رومرو و همکاران [۱۷] در سال ۲۰۲۰ انجام داده‌اند نیز نشان داده شد که همزمان با پاندمی کووید - ۱۹ مولفه‌های سبک زندگی کاهش پیدا کرده و میزان ترس و اضطراب ناشی از ابتلا نیز افزایش یافته است. در مطالعه دیگری در این باره مورگادو و همکاران [۲۳] به بررسی ترس و اضطراب ناشی از کووید - ۱۹ در جمعیت کلی انگلستان پرداخته‌اند. مطالعه آنان سطح بالای اضطراب و ترس عمومی از کووید - ۱۹ را نشان داده است. همچنین زنان نسبت به مردان ترس و اضطراب بالاتری داشتند. سلطانی و همکاران [۲۴] نیز در یک مطالعه به طور اختصاصی به بررسی کیفیت زندگی دانشجویان علوم پزشکی پرداخته‌اند. آن‌ها با استفاده از پرسش‌نامه استاندارد کیفیت زندگی ۲۲۶ نفر از دانشجویان را بررسی کرده‌اند. نتیجه مطالعه آنان نشان داده که تنها ۴ درصد آن‌ها کیفیت زندگی خیلی خوب داشته‌اند و ۵۱ درصد دانشجویان مورد مطالعه سطح کیفیت زندگی متوسط داشته‌اند. بر اساس مطالعه محمدی زیدی و همکاران [۱] که به منظور بررسی ترس و اضطراب، و ارتباط آن با آگاهی و نگرش و رفتارهای بهداشتی در دندانپزشکان انجام شده است، نشان داده شد که آگاهی از بیماری و روش‌های ابتلا و پیشگیری باعث کاهش ترس و اضطراب ناشی از بیماری می‌شود؛ به عبارت دیگر، هرچه میزان آگاهی از روش‌های پیشگیری از ابتلا بالاتر باشد، میزان ترس از کووید - ۱۹ کمتر خواهد بود.

بررسی و مرور مطالعات بیان‌شده نشان می‌دهد که انجام مطالعات بیشتر به منظور بررسی تاثیر ترس از کووید - ۱۹ بر جنبه‌های مختلف کیفیت و سبک زندگی به ویژه در گروه‌هایی که بنا به شرایط حرفه‌ای خود به طور مستقیم با این بیماری مواجه هستند، ضروری است؛ بنابراین، مطالعه حاضر با هدف بررسی کیفیت زندگی و ارتباط آن با ترس از کووید - ۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی انجام شده است. مطالعات مشابه داخلی که به بررسی این مسئله پرداخته باشند، انگشت‌شمار هستند.

روش کار

نوع مطالعه و نمونه پژوهشی

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی - تحلیلی است که به صورت مقطعی با هدف بررسی ارتباط بین ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال ۱۴۰۰ انجام شده است. جامعه پژوهشی شامل همه دانشجویان شاغل به تحصیل در زمان انجام مطالعه بوده است. با روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای تصادفی ۲۵۰ دانشجو از مقاطع و رشته‌های مختلف به عنوان نمونه پژوهشی وارد مطالعه شده‌اند. هدف از مطالعه برای واحدهای پژوهشی توضیح داده شد و موافقت آگاهانه آن‌ها برای شرکت در مطالعه گرفته شد. مدت زمان تکمیل پرسش‌نامه تقریبا ۱۵ دقیقه بود و هرکدام از واحدهای پژوهشی آن را تکمیل کرده‌اند. پژوهشگر هر پرسش‌نامه را پس از تکمیل، بلافاصله بررسی می‌کرد و در صورت نقص، دوباره در اختیار واحد پژوهشی قرار می‌داد تا اصلاح شود. نداشتن معلولیت و محدودیت جسمی و روانی و مصرف نکردن داروهای موثر بر روان از معیارهای ورود به نمونه پژوهشی بود.

ابزار، روش گردآوری و تجزیه‌وتحلیل داده‌ها

به منظور جمع‌آوری اطلاعات از ابزار پرسش‌نامه‌های اطلاعات دموگرافیک، پرسش‌نامه ترس از کووید - ۱۹، و پرسش‌نامه کیفیت زندگی SF-36 استفاده شده است. پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیک شامل ۴ سوال (سن، جنسیت، مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی) بوده است. به منظور بررسی میزان ترس از بیماری کووید - ۱۹ از پرسش‌نامه استاندارد کوتاه ویسی و همکاران استفاده شده است. این پرسش‌نامه دارای ۵ سوال مقیاس لیکرتی (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد به ترتیب امتیاز ۱ تا ۵) است که میزان

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

ترس از بیماری کووید - ۱۹ را اندازه‌گیری می‌کند. حداقل و حدکثر میزان ترس از کووید - ۱۹ در این مقیاس به ترتیب ۵ و ۲۵ است [۲۵]. برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی دانشجویان از پرسش‌نامه استاندارد ۳۶ سوالی کیفیت زندگی (SF-36) استفاده شده است. این پرسش‌نامه کیفیت زندگی را در ۲ حوزه سلامت جسمی و سلامت ذهنی و نیز در ۸ بعد (عملکرد فیزیکی، محدودیت نقش / جسمی، درد بدنی، سلامت عمومی، نشاط، عملکرد اجتماعی، محدودیت نقش / عاطفی و سلامت روانی) اندازه‌گیری می‌کند. حداقل و حداکثر امتیاز کیفیت زندگی در این پرسش‌نامه به ترتیب صفر و ۱۰۰ است. روانسنجی این پرسش‌نامه در مطالعه منتظری و همکاران تایید شده است [۷]. همه اطلاعات پرسش‌نامه‌ها پس از کدبندی وارد نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۴ شده و با آزمون تی مستقل، ANOVA، و ضریب همبستگی پیرسون تجزیه‌وتحلیل شده است. سطح معناداری در این مطالعه کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

از نظر جنسیت، بیشتر واحدهای پژوهشی (۱۳۶ نفر، ۵۴/۴٪) مونث بوده‌اند. بیشتر آن‌ها (۱۱۰ نفر، ۴۴٪) در مقطع دکترای حرفه‌ای (پزشکی عمومی) مشغول به تحصیل بوده‌اند. سایر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهشی در جدول (۱) نشان داده شده است.

میانگین و انحراف معیار ترس از کووید - ۱۹ واحدهای پژوهشی ۲/۳۶ ± ۱۳/۸ بوده است (حداقل ۸ و حداکثر۲۵). همچنین میانگین و انحراف معیار کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی ۴/۲۱ ± ۵۲/۸۶ به دست آمده است. نمره حوزه سلامت جسمی بالاتر از نمره سلامت ذهنی واحدهای پژوهشی بوده است. همچنین بعد سلامت عمومی با میانگین و انحراف معیار ۱۲/۷۰ ± ۷۴/۱۹ بالاترین امتیاز را بین ۸ بعد کیفیت زندگی داشت. میانگین و انحراف معیار حوزه‌ها و ابعاد مختلف کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی در جدول (۲) نشان داده شده است.

آزمون همبستگی پیرسون بین ترس از کووید - ۱۹ و بعد نشاط کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی ارتباط معناداری را نشان داده است ($p \leq ۰/۰۵$). ارتباط معناداری بین سایر ابعاد کیفیت زندگی مشاهده نشده است (جدول شماره ۳).

میانگین و انحراف معیار ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی واحدهای پژوهشی بر اساس جنسیت (مذکر / مونث) و رشته تحصیلی (پزشکی، دندانپزشکی، پرستاری – مامایی، بهداشت، پیراپزشکی) اختلاف معناداری نداشته؛ اما بر اساس مقطع تحصیلی آنان تفاوت معناداری داشته است ($p \leq ۰/۰۵$) (جدول ۴).

جدول ۱. توزیع ویژگیهای جمعیت‌شناختی دانشجویان مورد مطالعه (۲۵۰نفر)

متغیر		تعداد	درصد
جنسیت	مذکر	۱۱۴	۴۵/۶
	مونث	۱۳۶	۵۴/۴
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۶۵	۲۶/۰
	کارشناسی‌ارشد	۷۵	۳۰/۰
	دکترای حرفه‌ای	۱۱۰	۴۴/۰
رشته تحصیلی	پزشکی	۴۵	۱۸/۰
	دندانپزشکی	۶۱	۲۴/۴
	پرستاری - مامایی	۶۲	۲۴/۸
	بهداشت	۴۷	۱۸/۸
	پیراپزشکی	۳۵	۱۴/۰

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار نمرات ترس از کووید - ۱۹، کیفیت زندگی و ابعاد آن در دانشجویان مورد مطالعه (۲۵۰ نفر)

متغیر	میانگین	انحراف معیار
ترس از کووید - ۱۹	۱۳/۸	۲/۳۶
کیفیت زندگی	۵۲/۸۶	۷/۲۱
سلامت جسمی	۶۳/۲۸	۶/۷۰
سلامت ذهنی	۴۲/۴۴	۸/۴۵
عملکرد فیزیکی	۷۳/۴۴	۱۷/۶
محدودیت نقش / جسمی	۷۳/۶۷	۱۲/۲۷
درد بدنی	۳۱/۸۰	۱۰/۴۷
سلامت عمومی	۷۴/۱۹	۱۲/۷۰
نشاط	۴۳/۴۰	۱۶/۴۷

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

عملکرد اجتماعی	۴۶/۴۵	۱۴/۴۰
محدودیت نقش / عاطفی	۴۶/۳۶	۱۷/۷۳
سلامت روانی	۳۳/۳۴	۹/۰۷

جدول ۳. همبستگی پیرسون بین ترس از کووید - ۱۹ و ابعاد کیفیت زندگی در دانشجویان مورد مطالعه (۲۵۰ نفر)

		ترس از کووید - ۱۹	
		r	p
کیفیت زندگی	سلامت جسمی	-۰/۰۳	۰/۵۷ (**)
	سلامت ذهنی	-۰/۰۵	۰/۳۵ (**)
	عملکرد فیزیکی	۰/۰۵	۰/۳۷ (**)
	محدودیت نقش / جسمی	-۰/۰۲	۰/۷۴ (**)
	درد بدنی	-۰/۰۴	۰/۵۰ (**)
	سلامت عمومی	-۰/۰۹	۰/۱۱ (**)
	نشاط	-۰/۱۴	۰/۰۲ (*)
	عملکرد اجتماعی	-۰/۰۶	۰/۳۴ (**)
	محدودیت نقش / عاطفی	۰/۱۰	۰/۸۵ (**)
	سلامت روانی	-۰/۰۷	۰/۲۵ (**)
	کل	-۰/۰۶	۰/۳۱ (**)

(*) ارتباط معنادار است. (**) ارتباط معنادار نیست.

جدول ۴. همبستگی بین ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی با ویژگی‌های دموگرافیک در دانشجویان مورد مطالعه (۲۵۰ نفر)

		ترس از کووید - ۱۹	p-value	کیفیت زندگی	p-value
جنسیت	مونث	۱۴±۲/۳	۰/۱۳۱ (**)	۵۳/۵±۳/۶	۰/۶۴۱ (**)
	مذکر	۱۳/۵±۲/۳	(t-test)	۵۲/۶±۵/۹	(t-test)
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۱۵ ± ۲/۴	۰/۰۰۰ (*)	۵۲/۸±۵/۱	۰/۰۳ (*)
	کارشناسی ارشد	۱۳±۲/۵	(ANOVA)	۵۳/۱±۵/۹	(ANOVA)
	دکترای حرفه‌ای	۱۴±۲/۱		۵۳/۲±۵/۲	
رشته تحصیلی	پزشکی	۱۳/۹±۲/۱	۰/۲۲ (**)	۵۲/۸±۶/۱	۰/۹۷ (**)
	دندانپزشکی	۱۴±۲/۴	(ANOVA)	۵۲/۸±۵/۹	(ANOVA)
	پرستاری - مامایی	۱۳/۳±۲/۱		۵۲/۴±۵/۴	
	بهداشت	۱۴/۲±۲/۲		۵۳/۲±۵/۳	
	پیراپزشکی	۱۳/۳±۲/۹		±۵/۱	

(*) اختلاف معنادار است. (**) اختلاف معنادار نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط بین ترس از کووید - ۱۹و کیفیت زندگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال ۱۴۰۰ انجام شده است. حداقل و حدکثر میزان ترس از کووید - ۱۹ در دانشجویان مورد مطالعه ما به ترتیب ۸ و ۲۵ (میانگین و انحراف معیار ۲/۳۶ ± ۱۳/۸) بوده است. همسو با این پژوهش، محمدی زیدی و همکاران در بررسی میزان ترس از کووید - ۱۹ بین دندانپزشکان با استفاده از یک پرسش‌نامه ۸ سوالی میزان ترس از کووید - ۱۹ را در حد متوسط برآورد کرده است [۱]. همچنین استفاده از پرسش‌نامه ترس از کووید - ۱۹ در مطالعات مشابه سطح متوسط ترس از کووید – ۱۹ را در گروه‌های مختلف ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی و گروه‌های مختلف جمعیتی نشان می‌دهد [۹-۱۲]. ترس یک واکنش روانشناختی ناشی از تصور مواجهه با یک خطر احتمالی است که می‌تواند همراه با واکنش‌های رفتاری ارادی و غیرارادی باشد. با شیوع پاندمی کووید - ۱۹ و افزایش مرگ‌ومیر ناشی از آن در سراسر جهان یک هراس عمومی در جمعیت جهانی ایجاد شده است. مطالعات مختلفی که درباره میزان ترس از کووید - ۱۹ در جمعیت‌های مختلف انجام شده نشان‌دهنده افزایش ترس و هراس عمومی نسبت به این بیماری است [۱۲, ۲۳]. مطالعات نشان می‌دهد که دلایل مختلفی در میزان ترس از یک پدیده موثر هستند، یکی از این عوامل میزان آگاهی افراد است که رابطه معکوسی با میزان ترس دارد. به نظر می‌رسد دلیل اینکه میزان ترس از کووید - ۱۹ در جمعیت عمومی بالاتر از جمعیت گروه‌های علوم پزشکی شامل پرستاران و دانشجویان علوم پزشکی است، پایین‌تر

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

بودن میزان آگاهی آن‌ها از روش‌های مقابله، مراقبت و پیشگیری از بیماری باشد [۵, ۹, ۱۰, ۲۶].

یافته دیگر این پژوهش نشان داده است که نمره کیفیت زندگی در دانشجویان علوم پزشکی مورد مطالعه در حد متوسط است. در مطالعه سلطانی و همکاران نیز که به منظور بررسی کیفیت زندگی دانشجویان انجام شده، تقریبا ۵۰ درصد واحدهای پژوهشی کیفیت زندگی خوب داشته‌اند [۲۴]. در یک مطالعه مشابه با هدف اندازه‌گیری کیفیت زندگی در پرستاران شاغل در بخش‌های بیمارستان طی دوران پاندمی کووید - ۱۹ که در ایران انجام شده، کیفیت زندگی با پرسش‌نامه SF-36 اندازه‌گیری شده و میانگین ۶۲/۵ به دست آمده که در حد متوسط بوده است [۲۶] و با نتایج مطالعه ما همخوانی دارد. همچنین مطالعه فتاحی و همکاران به منظور بررسی کیفیت زندگی کارشناسان فوریت پزشکی در دوره پاندمی کووید - ۱۹ نشان داده که کیفیت زندگی آن‌ها در حد متوسط بوده و با نتایج مطالعه ما همسو است [۶].

یافته دیگر پژوهش حاضر نشان داده است که با وجود ارتباط معکوس بین نمره کل کیفیت زندگی و ترس از کووید - ۱۹ در دانشجویان مورد مطالعه، این ارتباط معناداری نیست و تنها در بعد نشاط از کیفیت زندگی با میزان ترس از کووید - ۱۹ ارتباط معکوس و معناداری مشاهده شده و بین سایر ابعاد کیفیت زندگی با میزان ترس از کووید - ۱۹ ارتباط معناداری مشاهده نشده است. همچنین دانشجویانی که مقطع تحصیلی پایین‌تری داشته‌اند، میزان ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی آن‌ها با سایر گروه‌های تحصیلی اختلاف معناداری داشته است (ترس از کووید - ۱۹ بالاتر و کیفیت زندگی پایین‌تر). اغلب مطالعات مشابه نشان می‌دهند که بین میزان ترس از کووید - ۱۹ و کیفیت زندگی رابطه معکوس وجود دارد و با افزایش میزان ترس از کووید - ۱۹، سطح کیفیت زندگی کاهش می‌یابد [۱, ۲, ۸, ۲۵]. نشاط یک بعد از کیفیت زندگی است که ریشه در احساس درونی فرد نسبت به شرایط موجود دارد که در پژوهش پیش رو با میزان ترس از کووید - ۱۹ رابطه معکوس معناداری نشان داده است. دانشجویان علوم پزشکی به دلیل داشتن اطلاعات و آگاهی مناسب و شناخت از بیماری کووید - ۱۹ احتمالا ترس کمتری از سایر گروه‌های مورد مطالعه دارند و به این دلیل ترس از کووید - ۱۹ نتوانسته است بر کیفیت زندگی آن‌ها تاثیر منفی معناداری داشته باشد، با این حال توانسته است میزان احساس درونی آن‌ها را نسبت به شرایط موجود به طور معناداری تحت تاثیر قرار دهد. ترس از کووید - ۱۹ میان دانشجویان علوم پزشکی می‌تواند بر ابعاد مختلف رفتار حرفه‌ای آن‌ها شامل حضور در بالین، مراقبت و درمان بیماران و نیز بر کیفیت یادگیری آنان تاثیرگذار باشد.

پژوهش حاضر در دوران پاندمی کووید - ۱۹ در جمعیت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی انجام شده است. با توجه به تعدد ابزارهای استاندارد موجود برای بررسی ترس از کووید - ۱۹ و نیز کیفیت زندگی، انجام مطالعات مروری و متاآنالیز با هدف بررسی کیفیت زندگی و ترس از کووید - ۱۹ در گروه‌های مختلف جمعیتی پیشنهاد می‌شود. این مطالعات می‌توانند مبنایی برای اقدام در موقعیت‌های مشابه احتمالی در آینده باشند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله از تمامی دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه تشکر می نمایند

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله هیچگونه تضاد منافعی ندارند.

ملاحظات اخلاقی

کلیه ملاحظات اخلاقی این مطالعه در قالب کد اخلاقی IR.QUMS.REC.1399.306 انجام شده است

سهم نویسندگان

کیوان شهیدی: نمونه گیری، جمع آوری اطلاعات و توزیع پرسشنامه
داوود بخشایی: نگارش مقاله، مشاوره پایاننامه،ویرایش و اخذ پذیرش مقاله
کاظم حسین زاده: استاد راهنما

حمایت مالی

تمامی هزینه انجام این مطالعه بصورت شخصی انجام شده است

REFERENCES

1. Mohammadi Zeidi I, Mohammadi Zeidi B, Mirzaie S. Relationship between Fear, Attitude and Knowledge, and COVID-19 Preventive Behaviors in Dentists. *J Babol Univ Med Sci*. 2021; 23(1) :352-358. DOI: 10.22088/jbums.23.1.352
2. Arab-Zozani M, Hashemi F, Safari H, Yousefi M, Ameri H. Health-Related Quality of Life and its Associated Factors in COVID-19 Patients. *Osong Public Health Res Perspect*. 2020. 11(5): 296-302. DOI: 10.24171/j.phrp.2020.11.5.05
3. Aliverdi F, Bayat Jozani Z, Ghavidel N, Qorbani M, Mohammadian Khonsari N, Mohamadi F, et al. Relationships among COVID-19 phobia, health anxiety, and social relations in women living with HIV in Iran: A path analysis. *PLoS One*. 2022;**17**(10): e0275455. DOI: 10.1371/journal.pone.0275455
4. Tosato M, Ciciarello F, Zazzara MB, Janiri D, Pais C, Cacciatore S, Montenero R et al. Lifestyle Changes and Psychological Well-Being in Older Adults During COVID-19 Pandemic. *Clin Geriatr Med*. 2022;38(3): 449-459. DOI: 10.1016/j.cger.2022.05.002
5. Awijen H, Ben Zaied Y, Nguyen DK. Covid-19 vaccination, fear and anxiety: Evidence from Google search trends. *Soc Sci Med*. 2022;297:114820. DOI: 10.1016/j.socscimed.2022.114820
6. Fatahi Y, Norouzinia R, Aghabarary M. Professional quality of life and resilience in pre-hospital emergency technicians during COVID-19 in Iran: a cross-sectional study. *J Med Ethics Hist Med*. 2022;15:15. DOI: 10.18502/jmehm.v15i15.11573
7. Montazeri A, Goshtasebi A, Vahdaninia M, Gandek B. The Short Form Health Survey (SF-36): translation and validation study of the Iranian version. *Qual Life Res*. 2005;14(3): 875-882. DOI: 10.1007/s11136-004-1014-5
8. Demirbas N, Kutlu R. Effects of COVID-19 Fear on Society's Quality of Life. *Int J Ment Health Addict*. 2022;20(5):2813-2822. DOI: 10.1007/s11469-021-

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

00550-x
9. Doğan R, Kaplan Serin E, Bağci N. Fear of COVID 19 and social effects in liver transplant patients. *Transpl Immunol*. 2021:69:101479. DOI: 10.1016/j.trim.2021.101479
10. Malik S, Ullah I, Irfan M, Ahorsu DK, Lin CY, et al. Fear of COVID-19 and workplace phobia among Pakistani doctors: A survey study. *BMC Public Health*, 2021;21(1): 833. DOI: 10.1186/s12889-021-10873-y
11. McNeil A, Purdon C. Anxiety disorders, COVID-19 fear, and vaccine hesitancy. *J Anxiety Disord*. 2022;90:102598. DOI: 10.1016/j.janxdis.2022.102598
12. Meller FO, Schäfer AA, Quadra MR, Demenech LM, Paludo SDS, et al. Fear of Covid-19 and health-related outcomes: results from two Brazilian population-based studies. *Psychiatry Res*. 2022;313:114596. DOI: 10.1016/j.psychres.2022.114596
13. Millroth P, Frey R. Fear and anxiety in the face of COVID-19: Negative dispositions towards risk and uncertainty as vulnerability factors. *J Anxiety Disord*. 2021;83:102454. DOI: 10.1016/j.janxdis.2021.102454
14. Di Renzo L, Gualtieri P, Pivari F, Soldati L, Attinà A, Cinelli G, Leggeri C, et al. Eating habits and lifestyle changes during COVID-19 lockdown: an Italian survey. *J Transl Med*. 2020;18(1):229. DOI: 10.1186/s12967-020-02399-5
15. Doraiswamy S, Cheema S, Mamtani R. The COVID-19 and lifestyle nexus: settling the debate. *Glob Health Promot*. 2022;29(1):96-100. DOI: 10.1177/17579759211018417
16. Han SY, Jang HY, Ko Y. COVID-19-related anxiety and lifestyle changes. *Front Public Health*. 2022;10: 886137. DOI: 10.3389/fpubh.2022.886137
17. Romero-Blanco C, Rodríguez-Almagro J, Onieva-Zafra MD, Parra-Fernández ML, et al. Physical Activity and Sedentary Lifestyle in University Students: Changes during Confinement Due to the COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(18):6567. DOI: 10.3390/ijerph17186567
18. COVID-19 Excess Mortality Collaborators. Estimating excess mortality due to the COVID-19 pandemic: a systematic analysis of COVID-19-related mortality, 2020-21. *Lancet*, 2022;399(10334):1513-1536. DOI: 10.1016/S0140-6736(21)02796-3
19. Dani M, Dirksen A, Taraborrelli P, Torocastro M, Panagopoulos D, et al. Autonomic dysfunction in 'long COVID': rationale, physiology and management strategies. *Clin Med (Lond)*.c2021; 21(1): e63-e67. DOI: 10.7861/clinmed.2020-0896
20. Heiat M, Heiat F, Halaji M, Ranjbar R, Tavangar Marvasti Z, et al. Phobia and Fear of COVID-19: origins, complications and management, a narrative review. *Ann Ig*. 2021;33(4):360-370. DOI: 10.7416/ai.2021.2446
21. Mheidly N, Fares MY, Zalzale H, Fares J. Effect of Face Masks on Interpersonal Communication During the COVID-19 Pandemic. *Front Public Health*. 2020;8:582191. DOI: 10.3389/fpubh.2020.582191
22. Sobhani S, Mohammadi Zeidi I, Tabanfar S, Hosseini MS. Relationship between Anxiety and Quality of Life in Nurses Caring for Covid-19 Patients in Different Wards. *J Occup Hyg Eng*. 2022;9(1):37-45. DOI: 10.61186/johe.9.1.37
23. Morgado-Toscano C, Gómez-Salgado J, Fagundo-Rivera J, Navarro-Abal Y, et al. Anxiety and fear of COVID-19 in the UK general population: A cross-sectional study. *Medicine (Baltimore)*. 2023;102(10): e33045. DOI: 10.1097/MD.0000000000033045
24. Soltani R, Kafee M, Salehi E, Karashki H, Rezaee S. Survey the Quality of Life in Guilan University Students. *J Guilan Univ Med Sci*. 2010;19(75): 25-33. Link
25. Veisi S, Imani S, Behrouz B, Imani S. The evaluation of the psychometric properties of fear of disease coronaviruses scale (Covid-19). T*he Journal Of New Advances In Behavioral Sciences*. 2020; 5(42): 1-10. Link
26. Mohamadzadeh Tabrizi Z, Mohammadzadeh F, Davarinia Motlagh Quchan A, Bahri N. COVID-19 anxiety and quality of life among Iranian nurses. *BMC Nurs*. 2022;21(1): 27. DOI: 10.1186/s12912-021-00800-2

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-23]